

[no 7084]

712.1 Austr
(onder bijlagen)
ce 712.13 ANP Austr.
Met bijlagen

GEHEIM

Canberra, 3 november 1961.

3376/GS 105/1110

Mr. Insinger's contacten met
Australische militairen.

Na een gesprek over een ander onderwerp zeide de Secretaris-Generaal van External Affairs mij nog vertrouwelijk over een kwestie te willen spreken, welke enigszins onaangenaam was, doch welke hem hoog zat en hij derhalve openhartig met mij wilde uitspreken. Het ging hier om de contacten, welke de voormalige Ambassadeeraad, Mr. Insinger, had onderhouden met een aantal Australische militairen, hetgeen tot enige bezwaren van de zijde van het Departement van External Affairs aanleiding had gegeven. De bezwaren van Sir Arthur Tange vielen uiteen in twee onderdelen.

Het eerste vloeide voort uit enkele gesprekken, welke Mr. Insinger in september j.l. had gehad met ambtenaren van het Departement van External Affairs, en waarin de Heer Insinger uitdrukkelijk had gesteld dat de officiële opvatting, welke het Departement steeds tegenover ons verkondigde als zoude er geen enkel gevaar bestaan voor een Indonesische aanval op Nieuw-Guinea, weersproken werd door de opvatting van een aantal wel-ingelichte Australische militaire autoriteiten. Mr. Insinger had hierbij in de eerste plaats de Uwer Excellentie welbekende uitlatingen van Colonel Graham vermeld, doch zou ook een vijftal andere militairen met name hebben genoemd als bron van een visie, welke afweek van die van het Departement.

In de tweede plaats had Mr. Insinger in begin augustus een gesprek aangevraagd met Brigadier MacAdie, hoofd van de afdeling "Military Operations", zulks op de dag nadat ikzelf op 1 augustus een gesprek had gevoerd met Minister-President Menzies over de Nieuw-Guinea-kwestie. Het was uiteraard mogelijk, dat de Heer Insinger een speciaal ander onderwerp met de Heer MacAdie had willen bespreken, doch men zag niet in waarom de Nederlandse Ambassadeeraad een gesprek zou gaan voeren met het hoofd van de afdeling "Military Operations", reden waarom dit onderhoud op het laatste ogenblik door de Brigadier

-was-

Zijner Excellentie
de Heer Minister van
Buitenlandse Zaken,
's-GRAVENHAGE.-

was afgezegd. Ik berichtte dit laatste Uwer Excellentie destijds in mijn brief van 9 augustus 1961, nr. 2436/GS 62/780.

Het bezwaar van Sir Arthur nu kwam er op neer, dat de Heer Insinger de indruk had gewekt alsof hij de hem officieel op het Departement meegedeelde zienswijze niet vertrouwde en deze was gaan controleren bij de Australische militairen, en het Departement daarna op grond van uitlatingen van bedoelde militairen voor de voeten had geworpen, dat hun zienswijze niet klopte met die van hun eigen militairen. Deze kwestie was zelfs ter kennis gekomen van de Heer Menzies, die aan Sir Arthur had verzocht om bij een passende gelegenheid op vriendschappelijke wijze mijn aandacht hierop te vestigen. De Heer Tange deed dit thans vóór de aankomst van de nieuwe Ambassaderaad, opdat deze met de Australische bezwaren tegen de werkwijze van de Heer Insinger rekening kon houden. Het was van belang voor beide landen, dat er een volledige en openhartige samenwerking bestond tussen het Departement en de Ambassade en dat deze samenwerking op het niveau van de Raad vriendschappelijker zou zijn dan zij met de Heer Insinger was geweest.

Eeneinde te bewijzen dat het Departement volledig waarheidsgetrouw was geweest in de mededelingen, welke het ons in de laatste maanden had gedaan omtrent de Australische schatting van Indonesische militaire intenties, gaf Sir Arthur mij afschrift van de "Top Secret" officiële conclusie, waartoe het interdepartementale "Joint Intelligence Committee" begin augustus was gekomen. Bij lezing hiervan zou mij blijken, dat deze conclusie, waarin alle inlichtingen, inclusief die van Colonel Graham, waren verwerkt, geheel overeenkwam met het standpunt, hetwelk ons ten Departemente steeds was weergegeven. Sir Arthur gaf overigens te verstaan, dat men het met de individuele uitlatingen van Colonel Graham lang niet altijd eens was en ik kreeg de indruk, dat deze op de vingers was getikt over zijn uitlatingen te Port Moresby.

Na het aanhoren van de uiteenzetting van Sir Arthur heb ik hem in de eerste plaats bedankt voor de openhartige wijze waarop hij deze kwestie had opgebracht, gezien het grote belang van een vertrouwelijke en openhartige samenwerking tussen de Ambassade en het Departement, waarnaar ik van het eerste ogenblik af had gestreefd, hetgeen Sir Arthur terstond beaamde. Ik zeide dat, ofschoon ik uiteraard aan de leden van de Ambassade een ruime vrijheid liet in hun gesprekken en contacten, ik daarvan in grote trekken op de hoogte werd gehouden.

Wat de twee concrete klachten betreft zeide ik het volgende.

-Omtrent-

Omtrent de aanvraag van een gesprek bij Brigadier MacAdie had de Heer Insinger mij van tevoren ingelicht, en ik herinnerde mij dat hij hiervoor een concrete reden had. Voor het overige was Brigadier MacAdie echter de chef van Colonel Graham, zodat er wel aanleiding geweest zou zijn om met hem over de opvattingen van Colonel Graham te praten. Sir Arthur ontkende dat de beide genoemde officieren in enig hiërarchisch verband stonden.

Ook over zijn latere gesprekken op External Affairs had de Heer Insinger mij rapport uitgebracht.

Ter verdediging en verklaring van de gesprekken van de Heer Insinger met militairen heb ik er op gewezen, dat zulks geenszins een gebrek aan vertrouwen in de mededelingen omtrent de officiële zienswijze van de Australische Regering impliceert. De taak van elke Ambassade is niet alleen om het officiële Regeringsstandpunt te kennen en weer te geven, doch ook de verschillende zienswijzen en stromingen, waarvan dit standpunt component is of die daarvan afwijken. Ter illustratie noemde ik het omgekeerde geval: de Australische Ambassade in Den Haag zal natuurlijk, wanneer zij ten Departement een uiteenzetting krijgt over het Nederlandse standpunt over Nieuw-Guinea, er niet aan twijfelen, dat dit de officiële zienswijze is. Tegelijkertijd is het nochtans voor deze Ambassade van belang om ook te weten wat b.v. de zienswijze is van de Partij van de Arbeid, of van bepaalde stromingen in andere politieke partijen, of zelfs van de "Groep Rijkens", en vanzelfsprekend zal zij het bestaan van dergelijke stromingen rapporteren.

Van des te meer belang is het voor Nederland om in een zo vitale kwestie als de militaire bedreiging van Nederlands-Nieuw-Guinea uit zoveel mogelijk tot oordelen bevoegde bronnen hun zienswijzen te vernemen. Wanneer een Australische kolonel, belast met de intelligence, te Port Moresby min of meer openlijk ten aanzien van de Indonesische intenties en capabiliteiten voor een aanval op Nieuw-Guinea voor ons verontrustende meningen uit, dan is het uiteraard de plicht van de Ambassade om na te gaan, welke waarde hieraan moet worden gehecht. Sir Arthur gaf dit wel toe.

Met inachtneming van het voorgaande zegde ik Sir Arthur echter toe de nieuwe Ambassaderaad op de hoogte te zullen stellen van de door het Departement gevoelde bezwaren en hem te zullen instrueren nóg voorzichtiger te zijn dan zijn voorganger in contacten met militaire instanties. Tevens vroeg ik Sir Arthur of het niet mogelijk zou zijn in de toekomst méér geregeld op de hoogte te worden gesteld van de officiële "estimates", zoals hij mij nu gegeven had, waarmee geheel in onze behoefte zou zijn voorzien.

..Sir-

./.

Sir Arthur antwoordde, dat de zeer stringente terzake bestaande veiligheidsvoorschriften zulks beletten, en dat het hem zeer veel moeite had gekost toestemming te krijgen bij wijze van uitzondering het bijgaande stuk aan mij te verstrekken. Wij konden er echter zeker van zijn dat, wanneer een bepaalde zienswijze terzake door het Departement werd gegeven, zulks een weergave in eigen be-
 woordingen was van de officiële "estimate" van het "Joint Intelligence Committee".

+ + +

Tot zover het gesprek met Sir Arthur Lange. Te Uwer Excellentie's vertrouwelijke informatie moge ik hierbij het volgende aantekenen.

De veelvuldige contacten van Mr. Insinger met Australische en andere militairen waren mij uiteraard bekend en waren m.i. waardevol, omdat zij ons een indruk gaven van de denkbeelden in deze kringen. Deze wijken somtijds onloochenbaar af van de geruststellende zienswijze, welke steeds door het Department of External Affairs tegenover ons werd verkondigd. Twee leden van de Joint Chiefs of Staff hebben mij zelf destijds van hun ongerustheid over de Indonesische bewapening doen blijken. Ik heb hiervan echter nimmer melding gemaakt tegenover External Affairs.

Van de aanvraag van het gesprek met Brigadier MacAdie was ik eveneens op de hoogte. De Heer Insinger had daarvoor destijds een aanleiding, en bovendien was zulks m.i. voldoende gemotiveerd door de omstandigheid dat de Brigadier de chef was van Colonel Graham. Bij onderzoek blijkt dit inderdaad juist te zijn, zodat Sir Arthur zich hier vergist. Ik zal hem daarop met nadruk wijzen, omdat dit de aanvraag voor een gesprek door Mr. Insinger veel begrijpelijker maakt.

Tot zover geloof ik derhalve dat de contacten van Mr. Insinger nuttig en verantwoord waren.

Waar de Heer Insinger onverstandig heeft gehandeld is, dat hij de mening, tegenover hem geuit door Australische militairen, uitspeelde tegen het Department of External Affairs. Ik herinner mij dat toen hij mij verslag uitbracht van zijn gesprek terzake ik hem er op heb gewezen, dat het naar mijn mening niet nodig was geweest zich te beroepen op de uitspraken van Australische militairen, aangezien de opbouw van de Indonesische krijgsmacht met Russisch materieel, gepaard aan de dreigende Indonesische uitspraken, voor iedere objectieve buitenstaander voldoende bewijs opleverden van

-het-

het althans potentieel bestaan van dit gevaar.

Evenals in de zaak Gluckmann kan men derhalve formeel gesproken niet zeggen dat Mr. Insinger buiten zijn boekje is gegaan; hij was gerechtigd tot gesprekken met Australische officieren en deed dit met medeweten van zijn chef. Wel echter heeft hij een tactische fout begaan door de zienswijze van het Department of External Affairs te weerleggen met een beroep op uitspraken van Australische officieren, en zulks blijkbaar op een wijze die de indruk wakte alsof External Affairs ons niet eerlijk inlichtte, waarmede hij het Departement heeft geprikkeld.

De zaak kan verder als afgedaan beschouwd worden, behalve dat ik Sir Arthur nog zal wijzen op zijn hogergesignaleerde vergissing.

Van het ontvangen intelligence-rapport voeg ik twee copieën hierbij, onder aantekening dat ik de Marine-Attaché daarvan inzage heb gegeven, doch het wegens het overwegend politieke karakter aan Uwe Excellentie meen te moeten overlaten in hoeverre Zij andere instanties daaromtrent wenst in te lichten. Ook wijs ik er op dat het resumé dateert van 1 augustus.

DE AMBASSADEUR:

(J.G. de Beus)

TOP SECRET

COPY

INDONESIAN INTENTIONS TOWARDS NETHERLANDS NEW GUINEA

Notwithstanding the apparently growing sense of awareness in Indonesia of the obstacles in the way of speedy acquisition of NNG, Indonesian thinking, as known to us, does not appear to envisage embarkation on a full scale military attack at this stage. On the contrary, the Indonesians appear to remain confident that the growing political, economic and physical strength of Indonesia will inevitably lead to her development as the major power in the region, and to her absorption of NNG.

For reasons of national prestige and because of the expectations raised within the country, the Indonesian Government will, however, continue to give the appearance of a strong, urgent policy. The continued arrival of Soviet arms and attendant publicity will help in this. Small scale infiltration is likely to be further attempted, and presented as the work of unofficial "volunteer" organizations.

The opportunity of initiating a parallel political campaign against the Portuguese position in Timor may well be exploited. With the existing international isolation of the Portuguese, such a campaign would be unlikely prima facie to strengthen international support for the Dutch. Such action would, however, be likely in the longer term to increase international suspicion of Indonesian motives and weaken support for the claim to NNG.

Denigration of Dutch policy is likely to be continued, but the opportunities for doing this effectively will diminish as political development in NNG progresses.

The Indonesians will make every attempt to win support at the forthcoming conference of "uncommitted" nations. Depending on the outcome, they could reconsider their present stated intention not to take the NNG issue to the General Assembly this year. However, known Indonesian doubts about the outcome of any United Nations consideration of the dispute make this unlikely; they also tend to make it less likely that Indonesia will attempt a small military lodgement in the near future with the object of taking the issue to the United Nations.

Intensified pressure upon Australia, and probably also the United States and United Kingdom, is likely to be developed within the context of a broad diplomatic effort aimed at convincing the West of the danger for Western interests inherent in the continuance of the NNG dispute. Increased threats of a resort to force, possibly supported by threatening military dispositions, are likely to form part of campaign. There is no evidence at present, however, which would point to an actual intention deliberately to

-resort-

-2-

resort to force in the near future. Neither the arms built-up nor the threats constitutes such evidence. On balance we believe that, apart from infiltrations, a resort to force in the near future is not contemplated.